

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2022/23:22

Fredagen den 13 januari

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor

Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 6 december 2022

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 17 januari 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon, alla hårt arbetande riksdagsledamöter! Era kollegor har fortfarande plenifri vecka, men det har inte vi.

Jag förklarar dagens sammanträde i EU-nämnden för öppnat. Vi har bara en punkt på vår föredragningslista: statssekreterare Johanna Lybeck Lilja och ekonomiska och finansiella frågor.

Jag hälsar statssekreteraren med medarbetare välkomna. Om medarbetare tar till orda påminner jag om att presentera namn och titel, för protokollets skull.

Finns det något muntligt att tillägga när det gäller återrapport från möte i rådet den 6 december?

Anf. 2 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Välkomna tillbaka, får man väl säga. Vi känner att vi redan är i full gång, med ordförandeskapet. Men det ska vi ta på nästa punkt.

När det gäller mötet i december tänker jag fokusera på de större frågorna. Det var ett ganska långt och omfattande möte. Därför återrapporterar jag om de viktigare frågorna.

Den största frågan var paketet som bland annat rörde Ungern, som vi vid ett flertal tillfällen har samrått med och informerat EU-nämnden om. Det handlade om fyra frågor: villkorlighetsmekanismen och åtgärderna gentemot Ungern, Ungerns återhämtningsplan, pelare 2 på skatteområdet, som var en enhällighetsfråga, och stödet till Ukraina under 2023.

Alla delarna diskuterades på Ekofinfrukosten, innan själva mötet drog igång. Men det fanns inte enighet, och för flera av frågorna krävdes enhällighet. Ordförandeskapet strök helt enkelt alla punkter från dagordningen, vilket också var vad vi hade hört innan, med undantag för en. Det handlade om diversifieringsstrategin, alltså när EU-kommissionen lånar upp medel och hur det ska gå till, där det inte krävdes enhällighet. Den kom därför upp på dagordningen.

Efter själva mötet arbetade ordförandeskapet väldigt hårt för att det skulle kunna fattas beslut om att komma fram med ett stöd till Ukraina

redan tidigt under 2023. Till slut släppte Ungern sina veton, och man fattade beslut den 15 december genom skriftligt förfarande. Det känns väldigt bra.

Det var viktigt för regeringen att man inte gav efter för Ungerns påtryckningar eller beteenden i den processen. I slutänden var det inga större förändringar i paketet. Det man ändrade i rådet var att man håller inne 55 procent i stället för 65 procent av sammanhållningsfonderna i linje med villkorlighetmekanismen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag går tillbaka till mötet den 6 december. Där var översynen av energiskattedirektivet en annan viktig fråga. Här gjorde nästan alla medlemsstater inlägg, även Sverige. De som gjorde inlägg betonade vikten av flexibilitet. Frågan kommer alltså att fortsätta under det svenska ordförandeskapet. Jag återkommer till den.

En tredje stor fråga var översynen av den ekonomiska styrningen, alltså bland annat stabilitets- och tillväxtpakten och dess revideringar. Kommissionens meddelande i frågan presenterades i november. Det här var rådets första diskussion om det meddelandet.

Vi kan väl konstatera att man på något övergripande plan välkomnar att ha landsspecifika planer för skuldminskning och hur den banan ska se ut. Men det är väldigt tydligt att det finns många utestående frågor och ganska stora, för att inte säga väldigt stora, åsiktsskillnader mellan medlemsstaterna. Det kommer att behövas mycket arbete och ytterligare diskussioner. Vår plan för ordförandeskapet är att sätta upp det här på dagordningen för Ekofin i februari. Vi får alltså anledning att återkomma till det.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack för fullödlig information!

Vi går in på dagordningspunkt 3, Ordförandeskapets arbetsprogram. Det är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 4 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Ekofinmötet på tisdag blir det första rådsmötet under det svenska ordförandeskapet. Det ser vi fram emot. Den första dagordningspunkten är, precis som det brukar vara, att ordförandeskapet ska presentera sitt arbetsprogram för Ekofinministrarna. Det är inga konstigheter. Vi förväntar oss ingen diskussion på mötet. Det kan komma en fråga eller två. Det brukar vara det vanliga.

Statsministern presenterade i mitten av december ordförandeskapets prioriteringar och arbetsprogrammet. Vi har också haft information i utskotten under året. Viktiga frågor inom varje rådskonstellation har också varit uppe i berörda utskott. Jag tänker därför fokusera på det som rör oss som sitter här, nämligen det ekonomisk-politiska området.

Självklart kommer fortsatt stöd till Ukraina att vara en av de stora frågorna. Det kommer bland annat att vara viktigt att följa upp det makrofinansiella stödet, som antogs i december, och att följa landets ekonomiska utveckling.

I förra veckan antogs samförståndsavtalet mellan EU-kommissionen och Ukraina om konditionaliteten för detta stöd, vad Ukraina ska leva upp till. Det handlar om god styrning, att bekämpa bedrägerier och den typen

av saker. Man räknar faktiskt med att kunna göra en utbetalning på 3 miljarder euro redan nu i slutet av januari. Det var det vi siktade på hela tiden, att få fram ett stöd i rimlig tid till Ukraina.

Självklart kommer en annan stor fråga att vara översynen av den ekonomiska styrningen, alltså revideringen av bland annat stabilitets- och tillväxtpakten. När det gäller översynen är vår ambition att nå någon form av samsyn på Ekofinmötet i mars. Men det kommer att krävas mycket arbete, sannolikt under hela våren.

Vi har också genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens, som vi återkommer till i en senare dagordningspunkt.

Finansmarknadsområdet kommer att vara väldigt intensivt. Det är inte konstigt. Vi är ju i slutet av den institutionella cykeln. Då har många lagförslag lagts fram, processats och gått till en allmän riktlinje i rådet. Det kommer alltså att vara många olika akter för det svenska ordförandeskapet att driva vidare i triloger.

Lagstiftningspaketet mot penningtvätt och finansiering av terrorism är naturligtvis en stor fråga. Det handlar bland annat om var den nya penningtvättsmyndigheten, AML Authority eller Amla, ska ligga. Det är många medlemsstater som känner sig kallade att ha denna myndighet hos sig.

Också frågan om att skapa en öppen och konkurrenskraftig kapitalmarknadsunion är prioriterad. Här ligger flera olika lagstiftningsakter.

När det gäller att värna och stärka den finansiella stabiliteten på bank- och försäkringsområdet finns det också lagförslag som får sägas vara i slutfasen.

Även skatteområdet kommer att vara intensivt. Det följer av att vi är i slutet av cykeln. Det handlar i grunden om att arbeta med lagförslag som förhindrar skatteflykt, aggressiv skatteplanering och skattekonkurrens samt att stärka det administrativa samarbetet när det gäller beskattning inom unionen. Vi kommer också att fortsätta diskutera översynen av energiskattedirektivet och det nya förslaget om nya momsregler i den digitala tidsåldern.

Reformeringen av tullunionen kommer att vara prioriterad. Det gäller även förhandlingarna om skjutvapenförordningen.

Men det är inte slut där. Vi har fler frågor på vår agenda. Det rör budgetområdet. Vi vill se en effektiv och sund ekonomisk förvaltning av EU:s budget. Det är det vi arbetar för. Här ingår bland annat ett antal återkommande processer, till exempel ansvarsfrihetsprövningen, som vi kommer att återkomma till nämnden om i mars, riktlinjerna för EU:s årsbudget och en korrekt tillämpning av villkorlighetsförordningen.

Det finns också pågående lagstiftningsärenden på budgetområdet, till exempel den reviderade budgetförordningen och kommissionens förslag om nya egna medel. Alla de frågorna kommer vi att diskutera.

Sammanfattningsvis – jag har bara rört på ytan – kommer det att vara en intensiv vår med många viktiga frågor. Samtidigt sker detta i en väldigt besvärlig tid, både säkerhetspolitiskt och ekonomiskt. Det gör att vi under ordförandeskapet måste vara redo att anpassa agendan och frågorna allteftersom ekonomin och säkerhetsläget rör på sig.

När det gäller stånpunkten måste jag också säga att regeringen står bakom vårt eget arbetsprogram. Det är ju det vi faktiskt samråder om.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Tack för gedigen orientering! Alldeles sysslolösa verkar ni inte vara.

Anf. 6 BJÖRN WIECHEL (S):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för en bra dragning! Precis som statssekreteraren sa är det översiktligt. Jag förstår det; det är enormt stora frågor och områden. Det är mycket att sätta sig in i.

När vi läser det här känns det intuitivt som en bra inriktning. Vi ser också att frågorna kommer att behöva diskuteras djupare när de väl ska börja fyllas med innehåll på riktigt. Jag studsade lite på att det i den första texten står att vi har informerats under hösten. Det har stått i handlingarna tidigare. Det är alldeles riktigt, och det är bra att utskotten har fått information inför ordförandeskapet. Det kan dock sägas att det var innan statsministern hade presenterat prioriteringarna och var alltså i allt väsentligt bara vad man ärver, att vi ska ha ett ordförandeskap och någon form av schema.

Informationen och diskussionen om själva prioriteringarna och hur de ska materialiseras återstår. Vi ser fram emot att ha så tät dialog om det som möjligt. Vi ser egentligen en uppdelning där mellan vad Sverige som ordförandeland för fram och vilka intressen Sverige som medlemsland har i förhandlingarna. Det är inte alltid samma sak.

Jag ser alltså att vi kommer att ha viktiga och delvis delikata avvägningar att göra. Vi har gott hopp om att man ska hitta en väg framåt här. Jag ser fram emot processen.

Jag tycker att stånpunkten är rimlig, att Sverige står bakom sitt eget arbetsprogram. Men egentligen återstår det som sagt delar. Vi får se var allt landar. Exempelvis återstår vad som ska tolkas som korrekt och effektiv tillämpning av villkorlighetsmekanismen. Det kan råda olika uppfattningar om vad korrekt tillämpning av den är. Det känns som att vi gärna vill återkomma till det, om vi ska sätta ned foten i en position. Det har vi inte gjort i och med att vi här godkänner inriktningen för diskussionen. Jag vill bara flagga för det.

Det är många viktiga frågor. Jag tackar för informationen. Vi hoppas på en fortsatt process där innehållet ska diskuteras mer.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

To be continued, som det heter.

Anf. 8 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för bra redovisning!

Jag tror faktiskt att det redan nu är dags att continue. Jag tänker fortsätta på samma spår som Björn Wiechel.

När ordförandeskapet presenterar arbetsprogrammet brukar den svenska stånpunkten vara att vi välkomnar arbetsprogrammet. Men att vi välkomnar arbetsprogrammet innebär inte att vi ställer oss bakom alla frågor som ordförandeskapet avser att arbeta med utan att vi redovisar vår stånpunkt för respektive initiativ inför att de ska behandlas i rådet. Det är så det brukar vara.

Självklart kan inte regeringen i det här läget göra mycket annat än att stå bakom sitt eget ordförandeprogram. Men jag vill ändå flagga för att

åtminstone jag kommer att ta ställning till varje initiativ inför att det ska behandlas i rådet.

2022/23:22
13 januari

Det vore bra om riksdagen kan ha en diskussion om regeringens arbetsprogram och delarna i det, lite som Björn Wiechel pratade om, så att vi under ordförandeskapet kan ha en gemensam linje och inte nödgas anmäla avvikande ståndpunkt när frågorna kommer till EU-nämnden för avgörande. Det vore inte bra. Men jag flaggar ändå för att det kan hända. Jag kommer att ta ställning till varje förslag när det väl konkretiseras i nämnden.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag har inga fler på min talarlista och tänker bara själv avsluta.

Jag tycker att både Björn och Ilona ger uttryck för en konstruktiv hållning. Jag tror och är ganska övertygad om att regeringens ambition är att försöka ha så bred uppslutning från svensk sida som möjligt under vårt eget ordförandehalvår. Samtidigt är det också upp till partierna att kanske markera just den svenska enigheten, om det är möjligt.

Det är, precis som statssekreteraren sa, extremt rörliga tider. Vi har ett krig på vår kontinent, och vi har ekonomiska faktorer som gör att det vi i dag vet kanske är helt annorlunda redan om fyra veckor eller fyra dagar. Just denna turbulenta tid ska vi ändå ha som baslinje.

Anf. 10 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka statssekreteraren och fylla i vad kollegorna i nämnden har sagt och även det ordföranden sa. Jag vill dock ännu en gång markera att det är oerhört mycket lättare att få till den där enigheten om det också sker ett kontinuerligt arbete på det vanliga sättet för sakfrågorna. Det blir väldigt svårt annars, också inom andra områden. Det är inte direkt till dig som statssekreterare detta ska framföras, utan till hela regeringen. Det är mycket lättare om det finns en löpande dialog och om det verkligen är så välinformerat till riksdagen som vi vill att det ska vara och som jag även tror att regeringen har nytta av.

Än så länge, under hösten, har det inte varit så mycket. Även om vi i de olika utskotten hade föredragningar gällde de mest praktikaliteter och det ärvda programmet, precis som Björn sa. Vi behöver alltså verkligen fördjupa oss i vad Sverige vill under det här ordförandeskapet och låta ordförandeskapet hålla i helheten, men se till att vi som riksdag i den dialogen kan klara av de svenska prioriteringarna.

Anf. 11 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Självklart ska vi vara frikostiga med information, överläggningar och samråd. Som ordförande måste vi arbeta för att föra diskussionen och processerna framåt. I det ingår kontakter med alla medlemsstater på alla nivåer. Det har vi ägnat en stor del av hösten åt. Jag kan mest tala för samråd med EU-nämnden och information och överläggningar med finansutskottet; där var vi i december och gick igenom sakfrågorna. Vi har också planerat in att vi ska ha återkommande sådana tillfällen med finansutskottet, och jag vet att så även sker i skatteutskottet, vad gäller Finansdepartementets områden.

När det gäller specifikt villkorlighetsmekanismen kan man konstatera att det är första gången den tillämpas. Det är alltså inte solklart i alla led hur processen kommer att gå till. Det är kommissionen som tar fram ett utkast till rapport och sedan rådet som tar ställning till den, men för den svenska regeringen är det viktigt att de åtgärder som Ungern vidtar faktiskt är varaktiga och långsiktigt hållbara innan vi börjar diskutera om de ska få ta del av de medel som nu är innehållna. Detta är något som vi avser att följa upp.

Jag vill också tacka för att det har funnits en stor beredskap och flexibilitet både från utskottet och nämnden när det gäller att, ibland med otroligt kort varsel när frågorna rör sig fort, ha både samråd och överläggningar. Jag hoppas att detta är något som vi kan fortsätta med.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Vi kan nog utlova att även nämnden är intresserad av det.

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 13 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Precis som under de franska och tjeckiska ordförandeskapen kommer detta att vara en återkommande punkt på Ekofinrådets agenda. Vår avsikt är att kunna hantera de frågor som är aktuella just då och på ett samlat sätt. Under våren blir den här punkten viktig för att kunna driva arbetet framåt vad gäller de finansiella och ekonomiska konsekvenserna av Rysslands krig mot Ukraina, både när det gäller effekterna på Ukraina och effekterna på EU.

För mötet som hålls nästa vecka har vi valt att fokusera på det ekonomiska och finansiella läget i Ukraina. Kommissionen kommer att ge en uppdatering om landets finansieringsbehov och även informera om genomförandet av stödet som beslutades i december. Jag har redan informerat nämnden om den första utbetalningen på 3 miljarder euro som man ser framför sig nu i slutet av månaden.

Under ordförandeskapet kommer vi att verka för konstruktiva diskussioner och se till att nå framsteg för hur EU tillsammans med andra bilaterala partner och internationella finansiella institutioner kan stödja Ukraina även fortsättningsvis. Vår inriktning som ordförandeland, och det jag samråder om, är att det är angeläget att följa upp EU:s likviditetsstöd och Ukrainas finansieringsbehov för 2023. Regeringen står bakom denna inriktning.

Anf. 14 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för genomgången!

När det här ärendet var uppe i finansutskottet anmälde Vänsterpartiet och Miljöpartiet en avvikande ståndpunkt som gäller finansieringen och hur man ser på bistånd kopplat till detta. Den delen finns inte med i regeringens här redovisade ståndpunkt, och av det skälet ser jag inte skäl att upprepa vår avvikande ståndpunkt här. Men jag vill ändå för säkerhets skull fråga statssekreteraren hur regeringen avser att driva den här frågan.

I det faktaunderlag som vi har finns det med under budgetära konsekvenser. Då är frågan: Kommer det svenska ordförandeskapet att driva att det här ska kunna avräknas från biståndsbudgeten eller kommer man inte att driva det? Det påverkar mitt ställningstagande här, det vill säga om jag kommer att anmäla en avvikande ståndpunkt eller inte. Det som står i förslaget till regeringens ståndpunkt föranleder inte någon avvikande ståndpunkt.

Anf. 15 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

På mötet på tisdag kommer det att handla om en uppföljning av stödet till Ukraina och vad Ukraina behöver även fortsättningsvis, och därför är den ståndpunkten inte inkluderad vad gäller det här mötet. Den svenska regeringens ståndpunkt står fast i det som vi har överlagt och samrått om tidigare. Detta är dock ingen fråga för ordförandeskapet att driva, utan det är en fråga för respektive medlemsstat att hantera inom sig. Det ingår alltså inte i det svenska ordförandeskapets program.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Rådets genomförandebeslut inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Det är en beslutspunkt.

Anf. 17 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det är ganska många frågor på det här mötet ändå. Vi tycker att det är ett sedvanligt januarimöte och inte särskilt omfattande, men det är ändå några saker vi ska igenom, så jag tackar för tålamodet.

På den här punkten ska rådet besluta om kommissionens förslag till ändring av rådets genomförandebeslut för Luxemburgs återhämtningsplan. Deras plan godkändes av rådet i juli, och nu har landet gjort en mindre ändring i planen. Mer specifikt handlar det om att en åtgärd har tagits bort från planen. Anledningen till det är att när man gjorde en uppdatering av fördelningen av bidragsmedlen i faciliteten fick Luxemburg en mindre andel. Därför har de nu gjort en uppdatering.

Det är alltså en liten förändring. Det är också kommissionens bedömning att det är en begränsad förändring och att planen fortsatt uppfyller kriterierna för stöd enligt RRF-förordningen. Vår inriktning är att anta kommissionens förslag till ändring av rådets genomförandebeslut för Luxemburgs plan, och regeringen står bakom denna inriktning.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Den europeiska planeringsterminen 2023, och vi behandlar de tre delarna samlat: a) Slutsatser om rapporten om förvarningsmekanismen 2023, b) Slutsatser om den årliga översikten över hållbar tillväxt 2023 och c) Rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet 2023. Det sista är inte riktigt föremål för Sverige, men för det svenska ordförandeskapet.

Anf. 19 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det är tre dagordningspunkter som vi nu behandlar samlat, men de hänger alla ihop med den europeiska planeringsterminen. Det är alltså de tre punkter som ordföranden nämnde.

Finansministern redogjorde för rapporterna och rekommendationen inför mötet i december, så jag tänkte vara relativt kort här. De slutsatser som föreligger för Ekofinrådet vad gäller den årliga förvarningsrapporten och den årliga översikten över hållbar tillväxt speglar i stort de båda rapporterna, och rådet ställer sig i dessa bakom kommissionens analys och policy-prioriteringar. Det innebär bland annat att vi uttrycker en oro över den osäkra ekonomiska utvecklingen och håller med kommissionen om att stöd till hushåll och företag bör vara riktade och temporära i syfte att upprätthålla sunda offentliga finanser och för att undvika att spå på inflation.

Det finns inga utestående frågor för Ekofinministrarna, och därför förväntar vi oss ingen diskussion på mötet. Ordförandeskapets inriktning är att slutsatserna godkänns, och regeringen står förstas bakom den inriktningen.

När det gäller rekommendationen för den ekonomiska politiken till euroområdet är vår inriktning att godkänna dessa. Precis som ordföranden påpekade har Sverige som icke-euroland ingen rösträtt. Eurogruppen kommer att diskutera rekommendationen på sitt möte den 16 januari, och inte heller här förväntar vi oss någon diskussion på själva Ekofinmötet.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det på punkterna a och b finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt och att det på punkt c finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Med det går vi vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Då det inte finns några övriga frågor ber jag att få tacka statssekreterare Johanna Lybeck Lilja med medarbetare. Well done!

Innehållsförteckning

2022/23:22

13 januari

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	2
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 6 BJÖRN WIECHEL (S).....	4
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 8 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	4
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 10 JYTTE GUTELAND (S).....	5
Anf. 11 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	5
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 13 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	6
Anf. 14 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	6
Anf. 15 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	7
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 17 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 19 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	8
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	8